

**Platí aj v artériovej hypertenzii:
Muži sú z Marsu a ženy z Venuše?**

Ivana Šoóšová

**33. Konferencia SSVLP SLS
Starý Smokovec, 11-13.10.2012**

THE TIMELESS INTERNATIONAL BESTSELLER

20th
Anniversary Edition

MEN ARE FROM MARS, *Women Are from Venus*

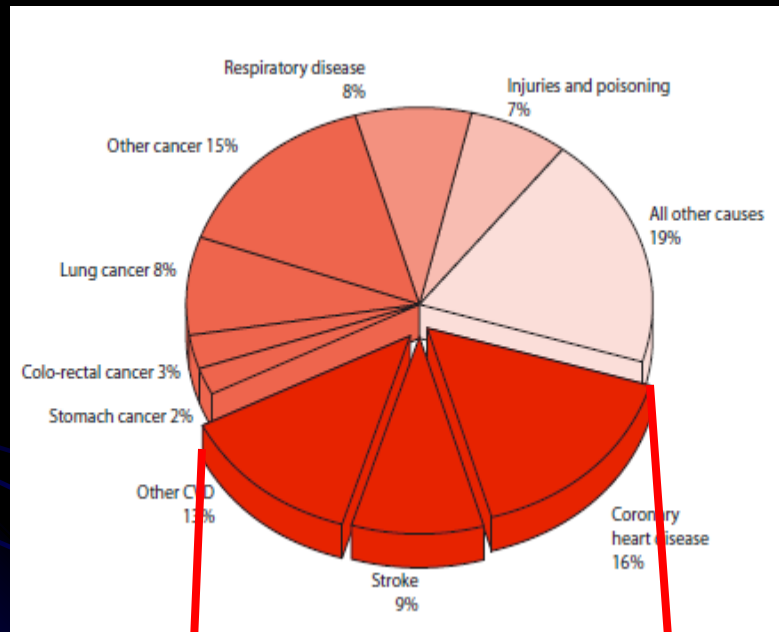
THE CLASSIC GUIDE TO
UNDERSTANDING THE OPPOSITE SEX

JOHN GRAY, Ph.D.

Príčiny smrti v EU

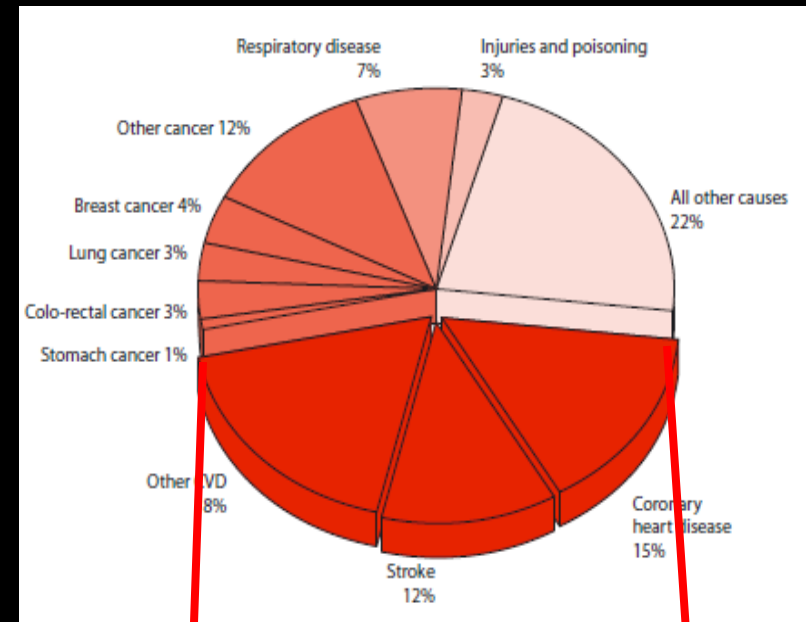
Muži

38%

všetky KV úmrtia

Ženy

45%

všetky KV úmrtia

Kardiovaskulárne rizikové faktory

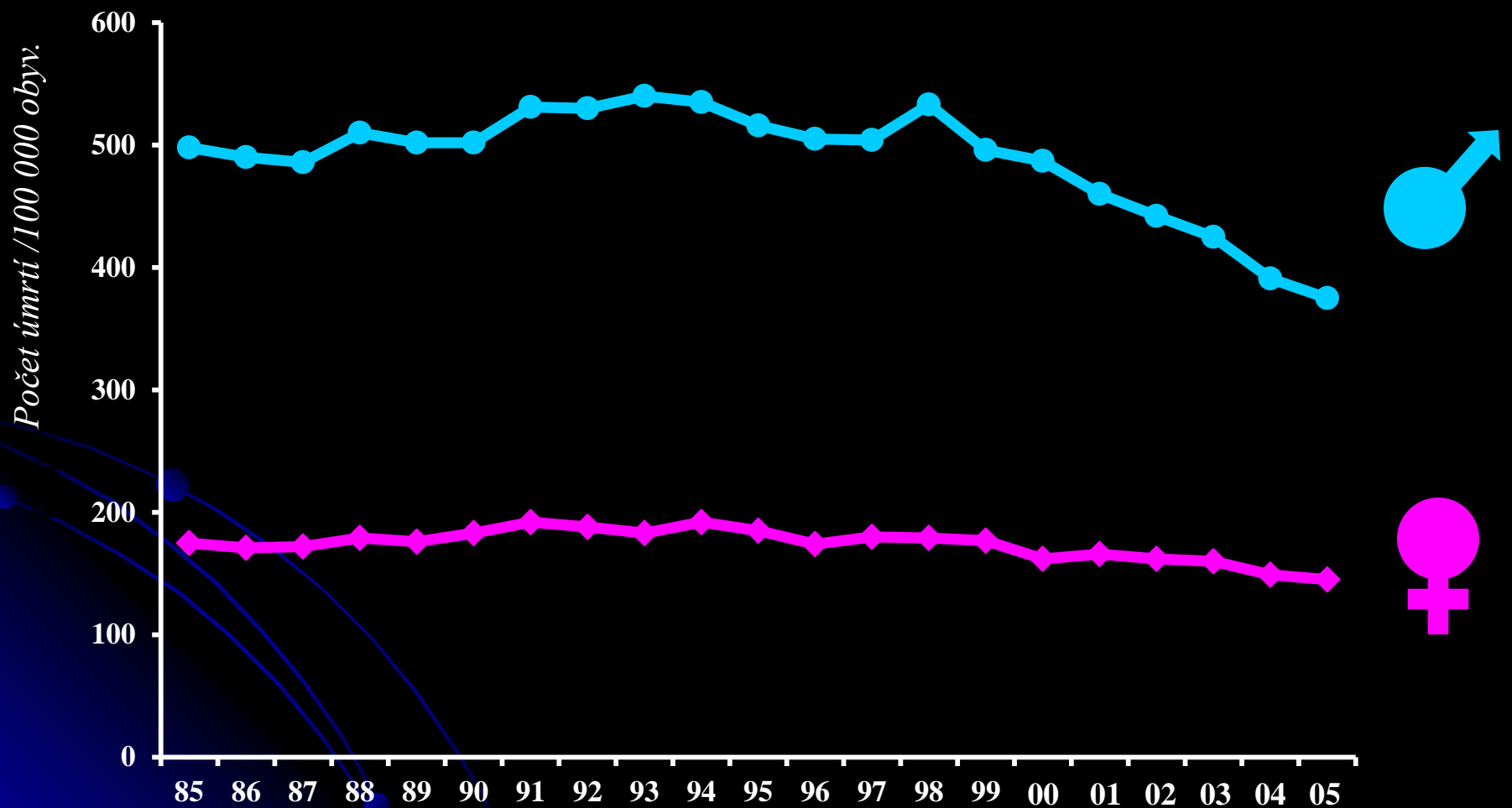
NEOVPLYVNITELNÉ

- Rodinný výskyt
(dedičnosť)
- **Pohlavie**
- Vek (muž >55 r, žena >65 r)
- Ženy po menopauze
- Etnický pôvod
- Typ osobnosti

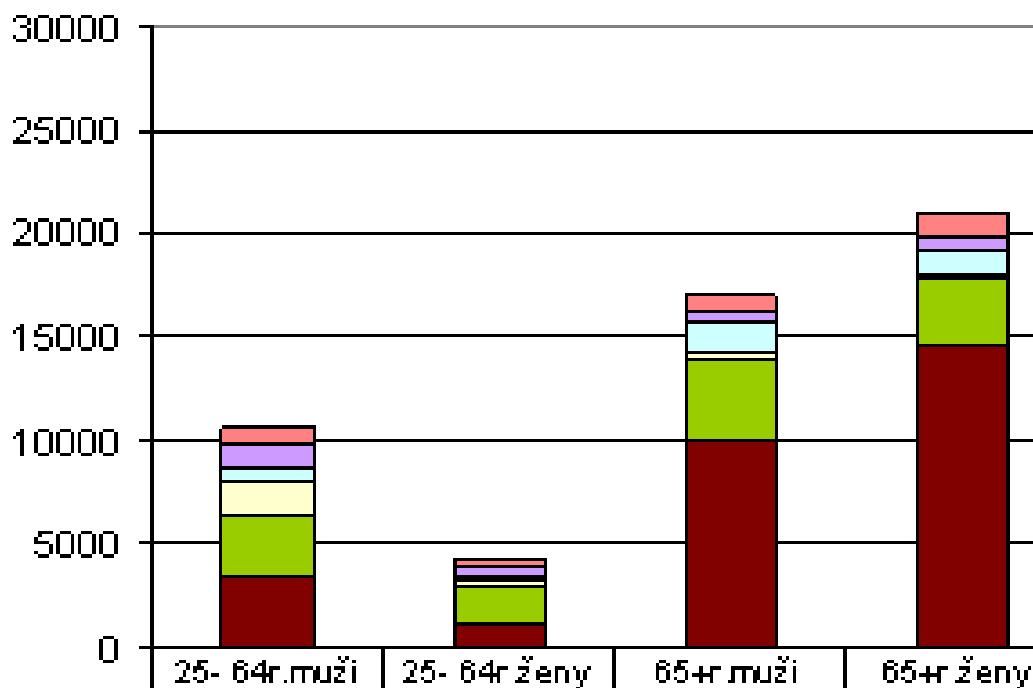
OVPLYVNITELNÉ

- Hypertenzia
- Dyslipidémia
- Obezita
- Diabetes mellitus
- Životný štýl
  - Fajčenie
  - Stres
  - Strava
  - Fyzická inaktivita

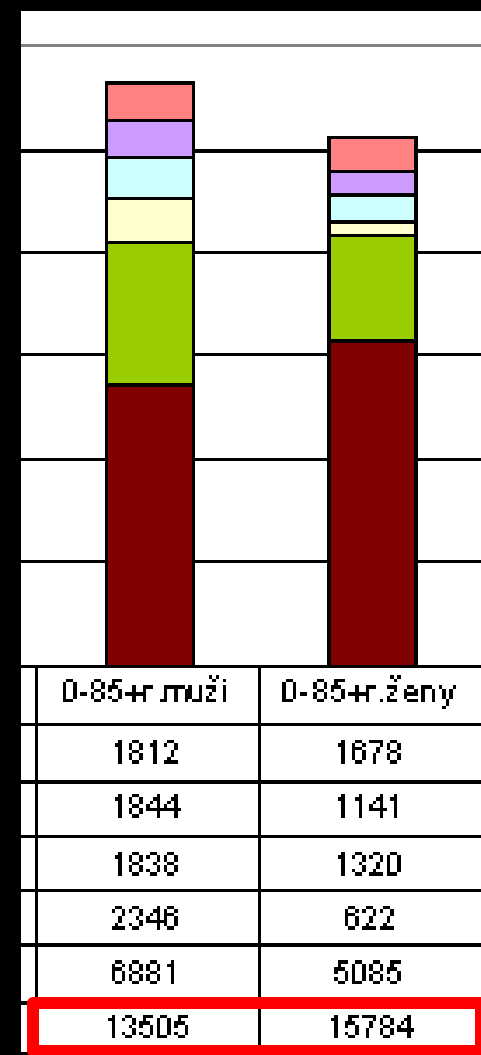
Úmrtnosť na KVO v EU podľa pohlavia

Príčiny smrti podľa pohlavia a vekových skupín v SR - 2007

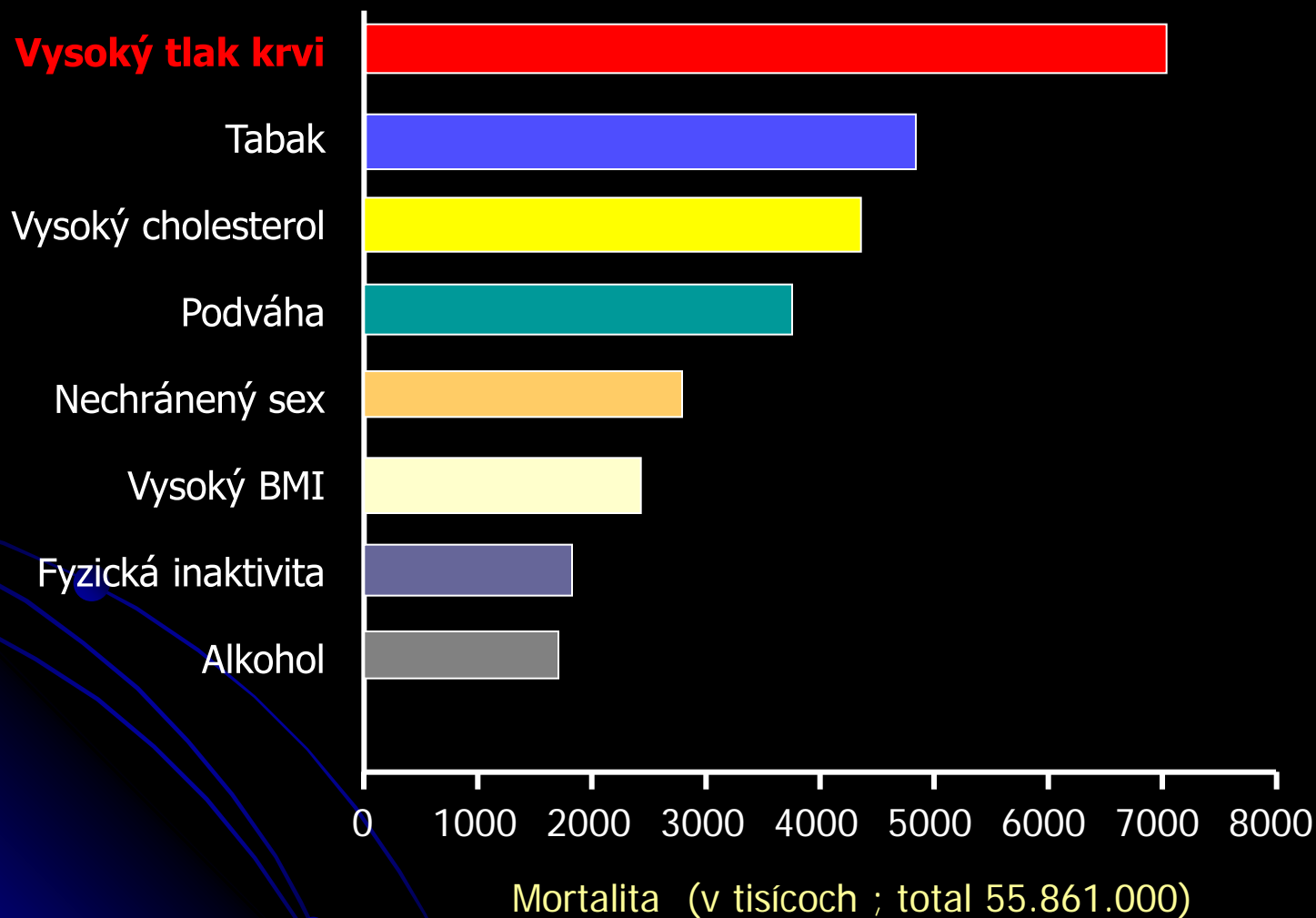

■ Ostatné	788	388	781	1113
■ Ch. tráviacej sústavy	1226	486	610	646
■ Ch. dýchacej sústavy	483	163	1311	1122
■ Úrazy	1685	332	403	223
■ Nádory	2906	1737	3943	3318
■ Ch. obehovej sústavy	3505	1193	9976	14572

■ Ostatné	1812	1678
■ Ch. tráviacej sústavy	1844	1141
■ Ch. dýchacej sústavy	1838	1320
■ Úrazy	2346	622
■ Nádory	6881	5085
■ Ch. obehovej sústavy	13505	15784

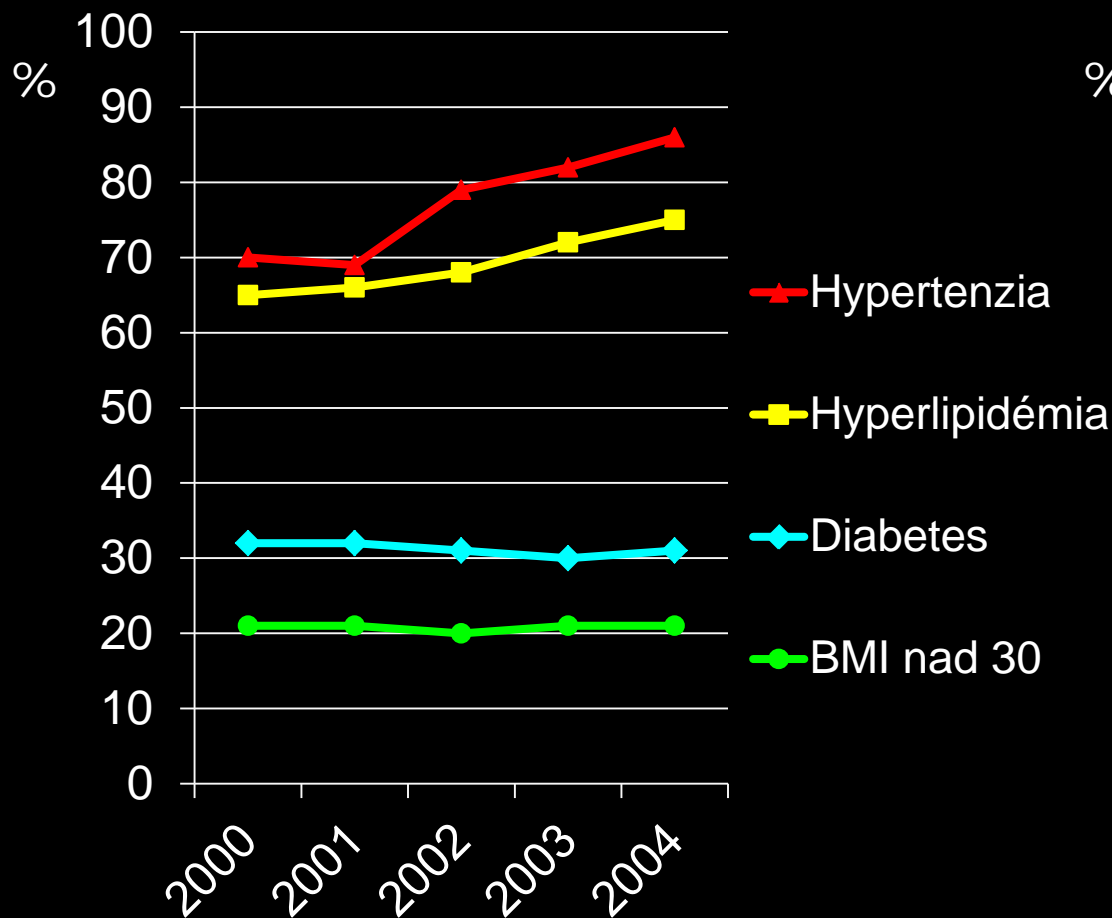
Faktory globálnej mortality

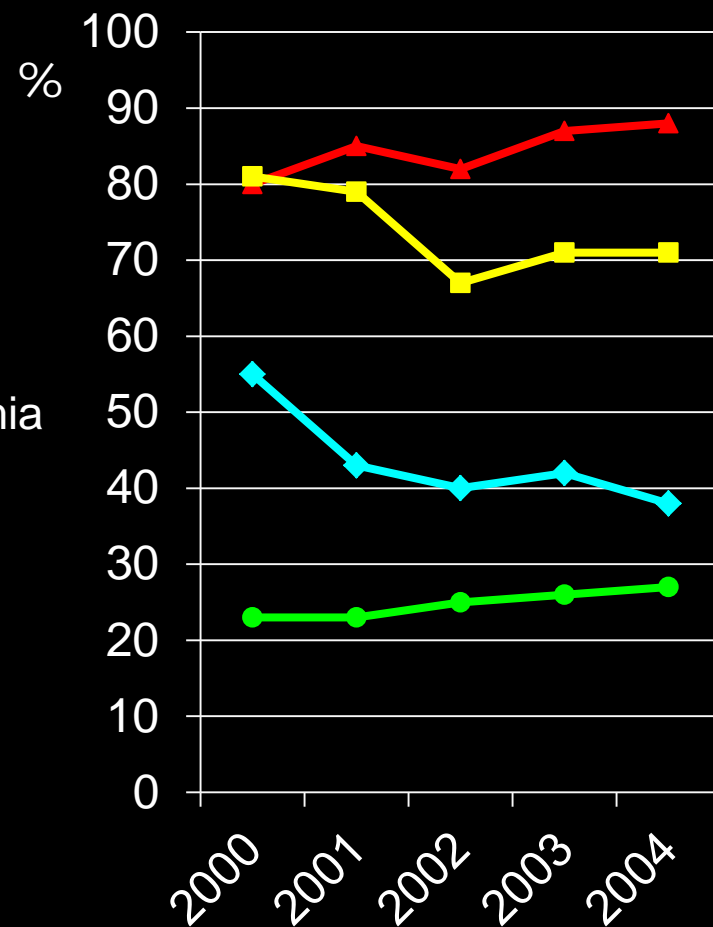
Prevalencia KV RF podľa pohlavia

(pacienti indikovaní na CABG)

Muži

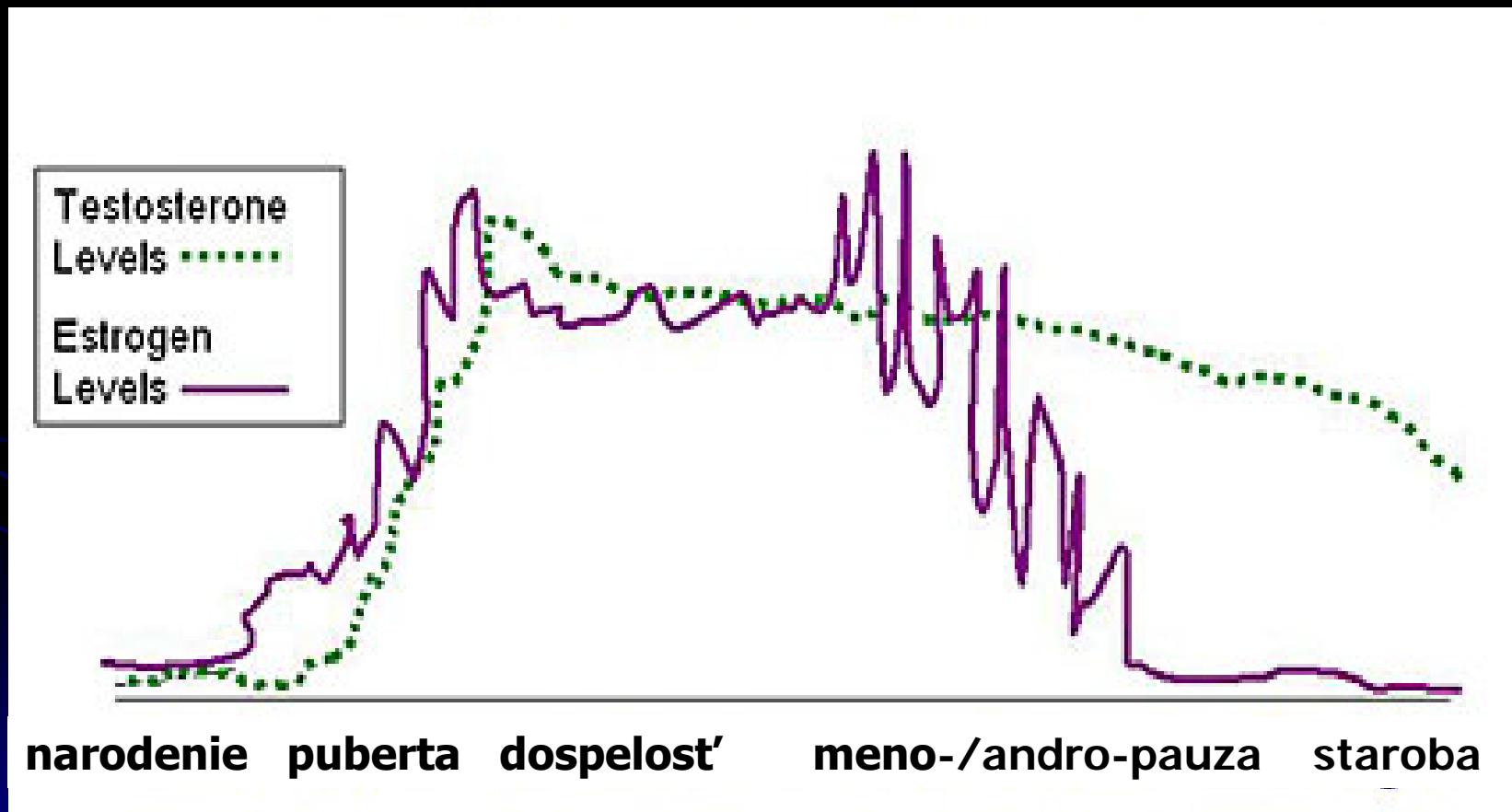

Ženy

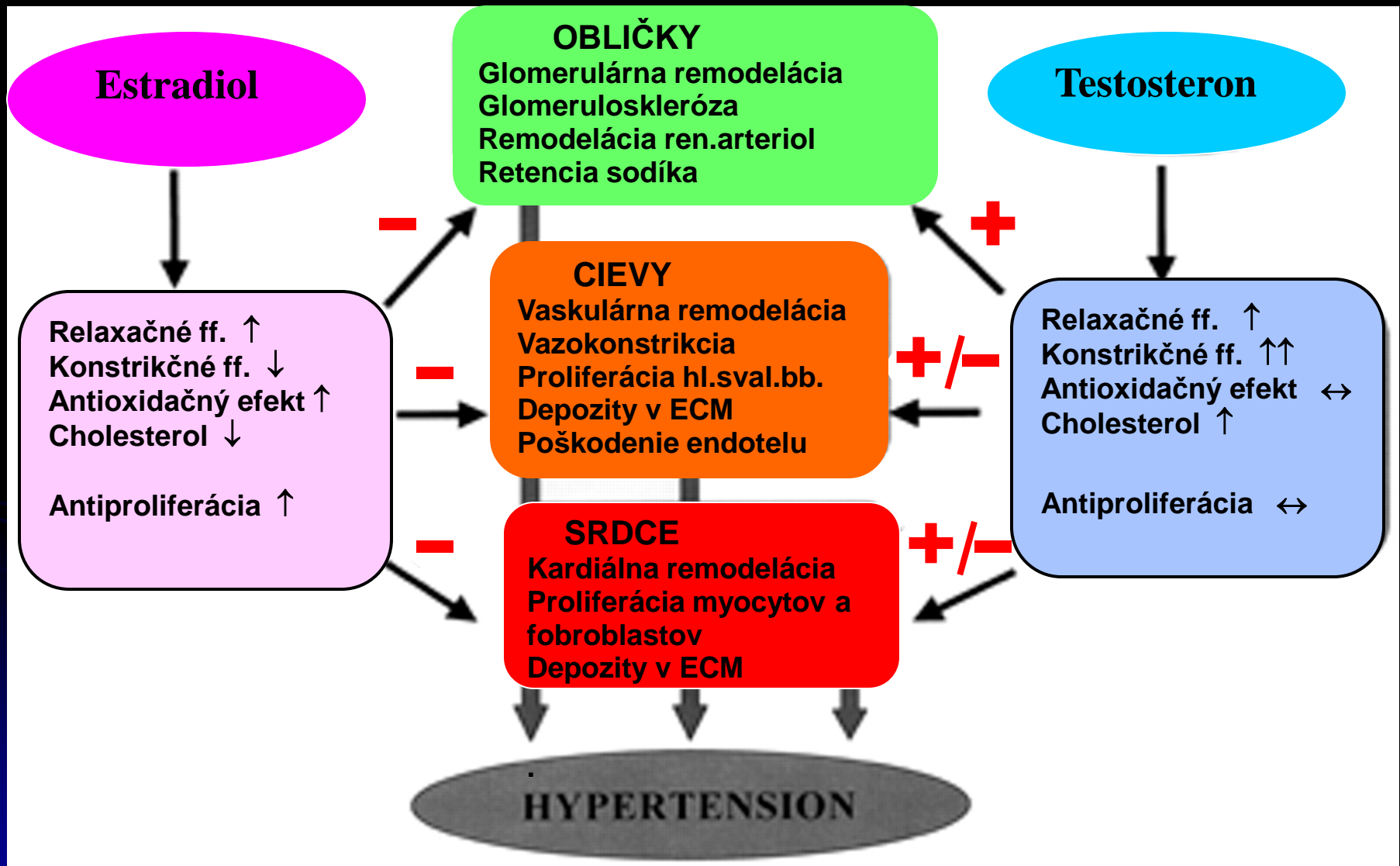

Pohlavné hormóny v priebehu života

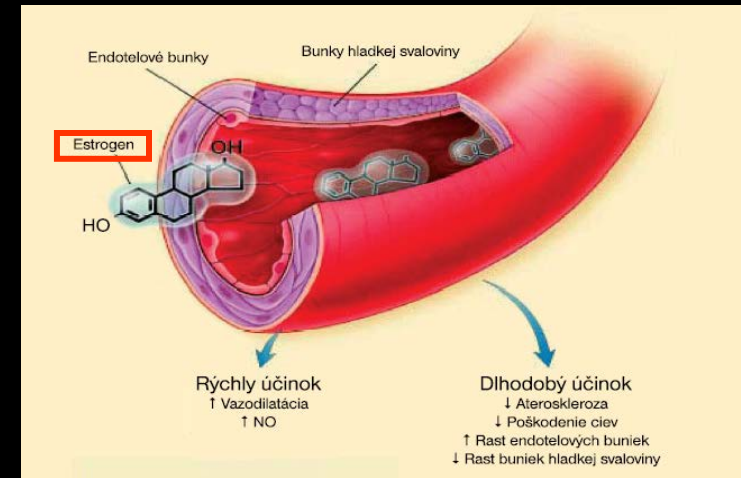
Vplyv hormónov na reguláciu TK

Vplyv hormónov na reguláciu TK

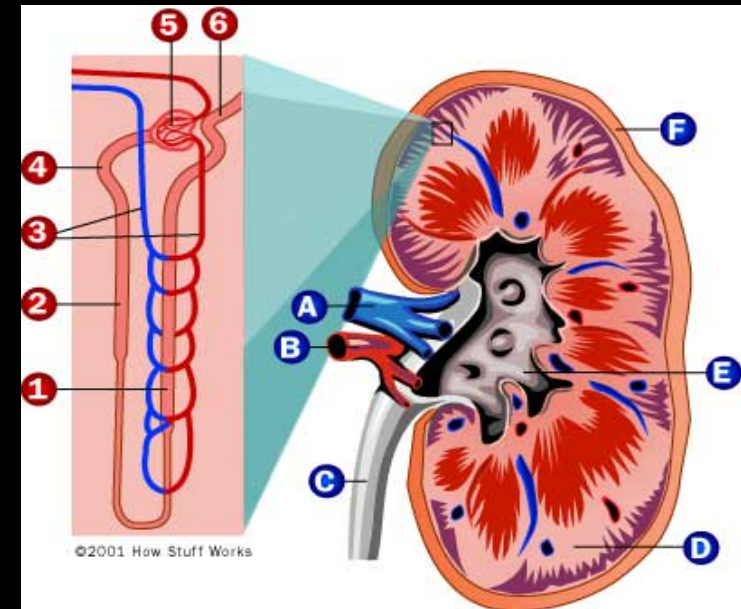
Estrogény

- zabezpečujú normálnu funkciu endotelu
- ↓ aktivitu RAAS a produkciu superoxidu
- ↓ tuhosť artérií

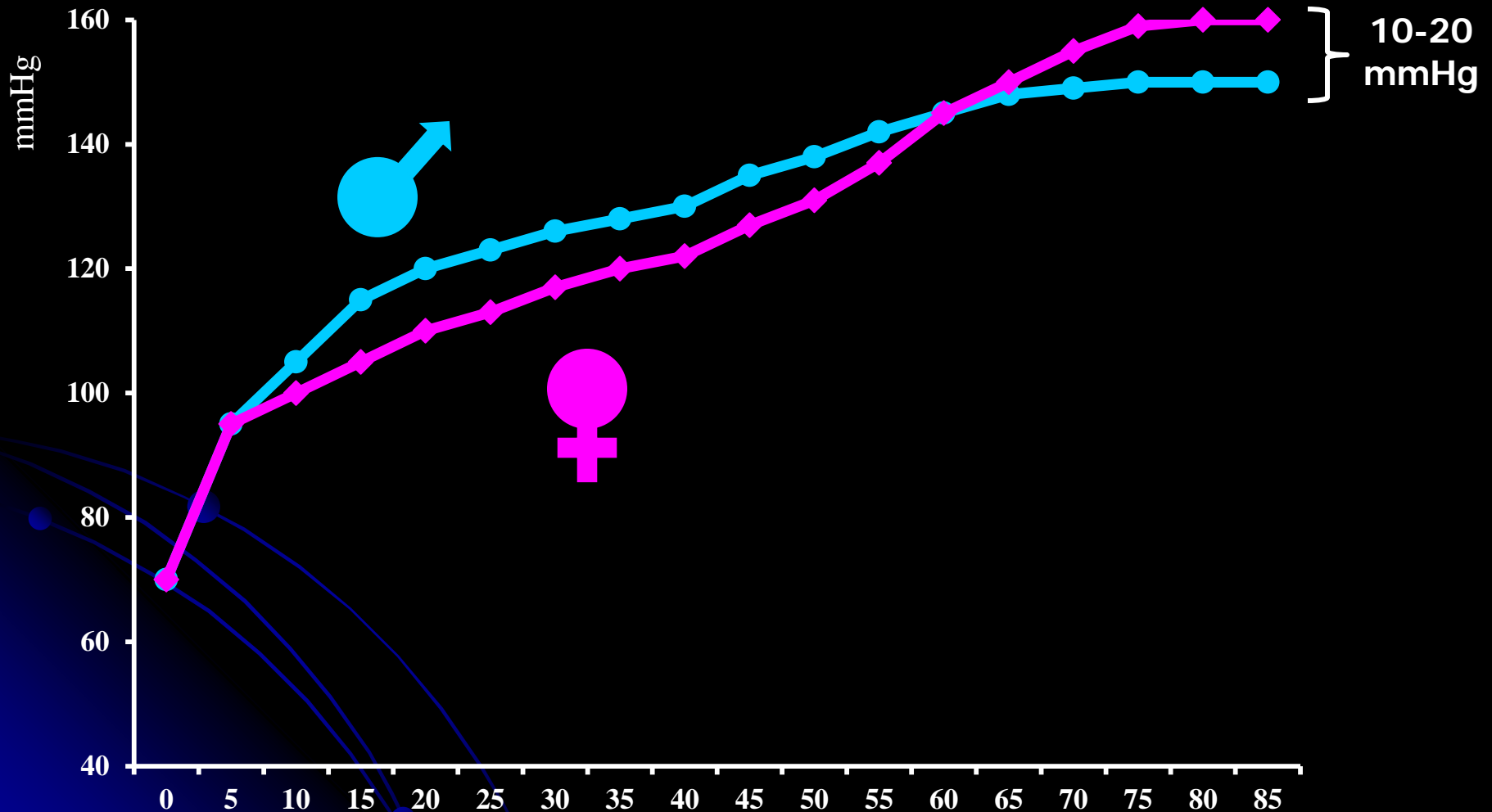

Testosterón

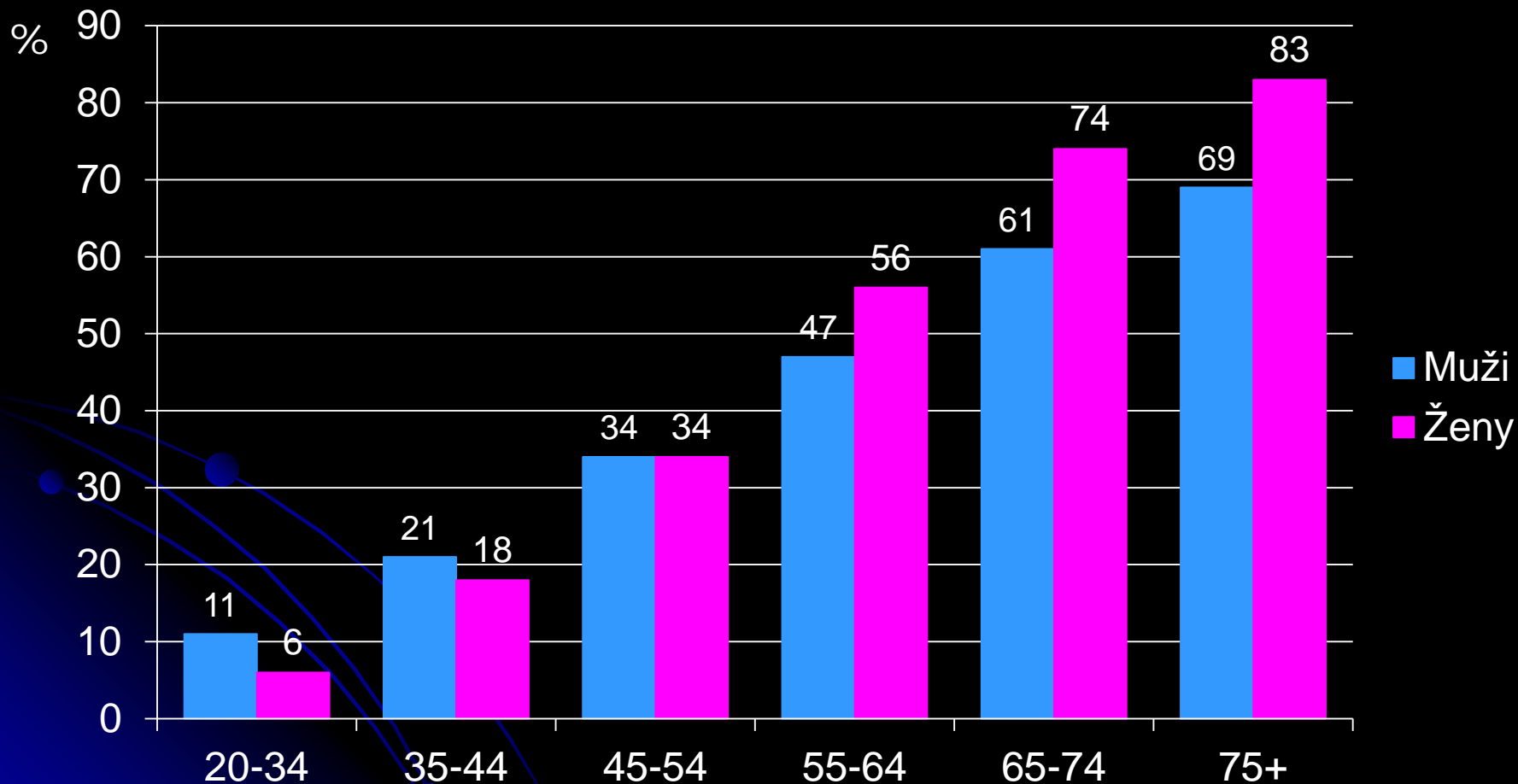
- posun renálnej krivky tlakovej natriúry doprava
- upregulácia NHE3 (natrium-hydrogen exchanger) v PT → retencia Na
- sympatikotónia

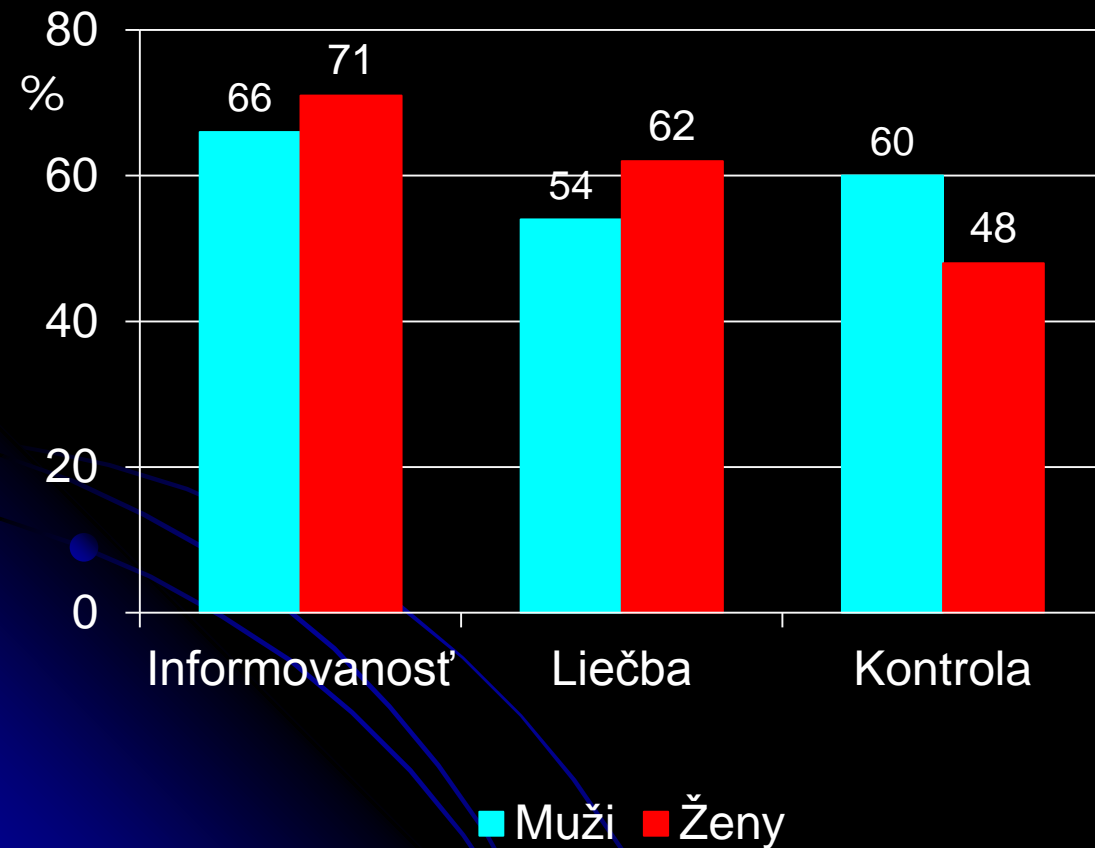
sTK podľa pohlavia a veku

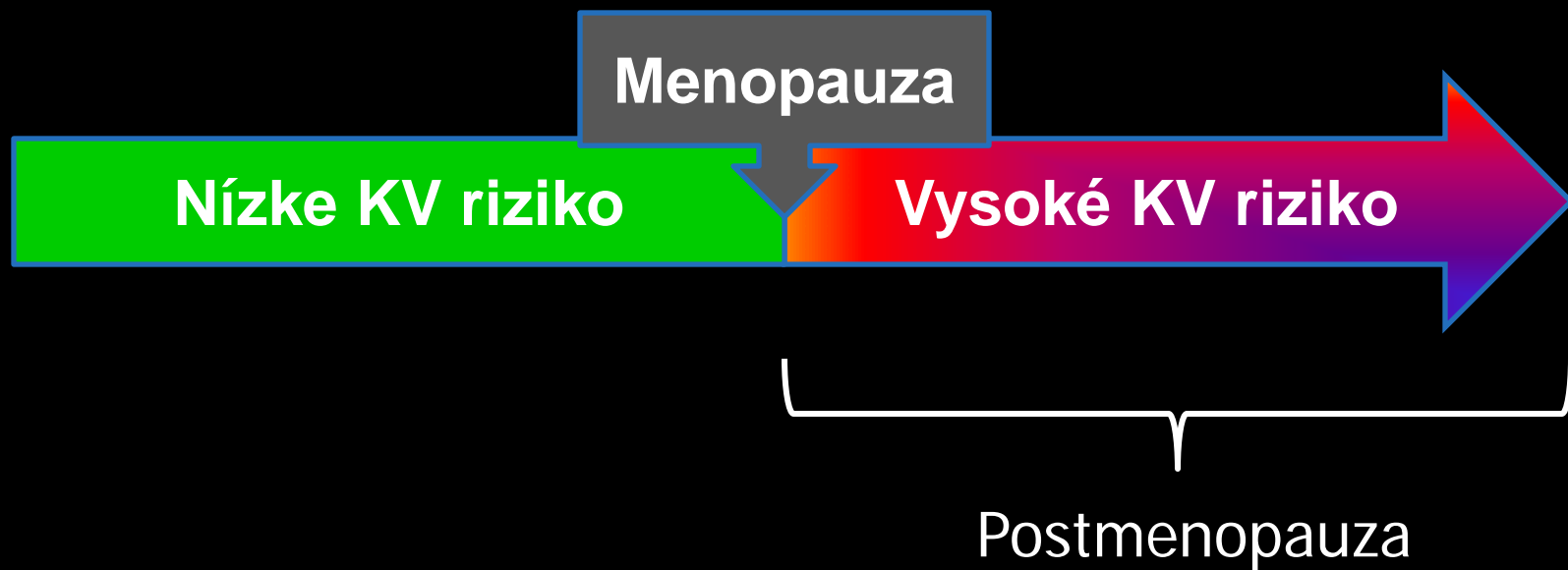

Prevalencia AH podľa pohlavia a veku

Informovanosť, liečba a kontrola AH podľa pohlavia

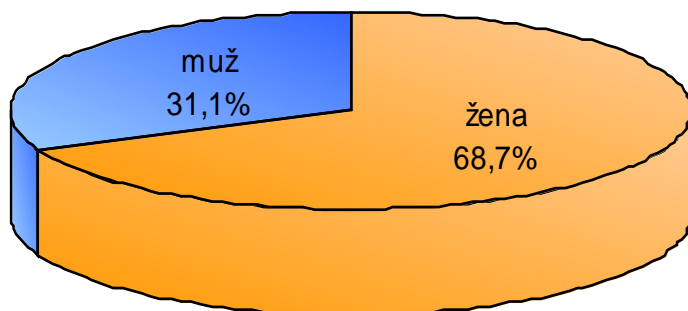

- Menopauza je posledné menštruačné krvácanie v živote ženy.
- Dátum sa stanovuje po uplynutí 12 mes. amenorey. Je to prejav postupného vyhasínania ovariálnej f.
- Ženy na Slovensku sa dožívajú $\varnothing$ 79 rokov
Vek v menopauze - $\varnothing$ 51 rokov
- Súčasná žena prežije v postmenopauze viac ako **1/3 života**

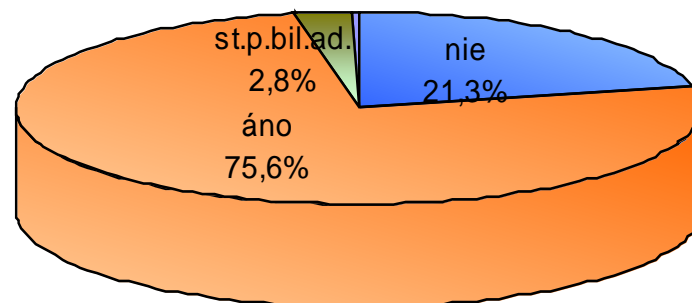

Profil hypertonikov v ambulanciách praktických lekárov v SR

Pohlavie

Postmenopauza

- n = 2918 pacientov

- Muži: 30% (n= 911)

- Ženy: 70% (n= 2007)

- PostMP: 79% Ž / 54% vš.pac. (n=1586)

Ø vek

58 r.

60 r.

62 r.

Hypertenzia po menopauze

- **multifaktoriálne príčiny**

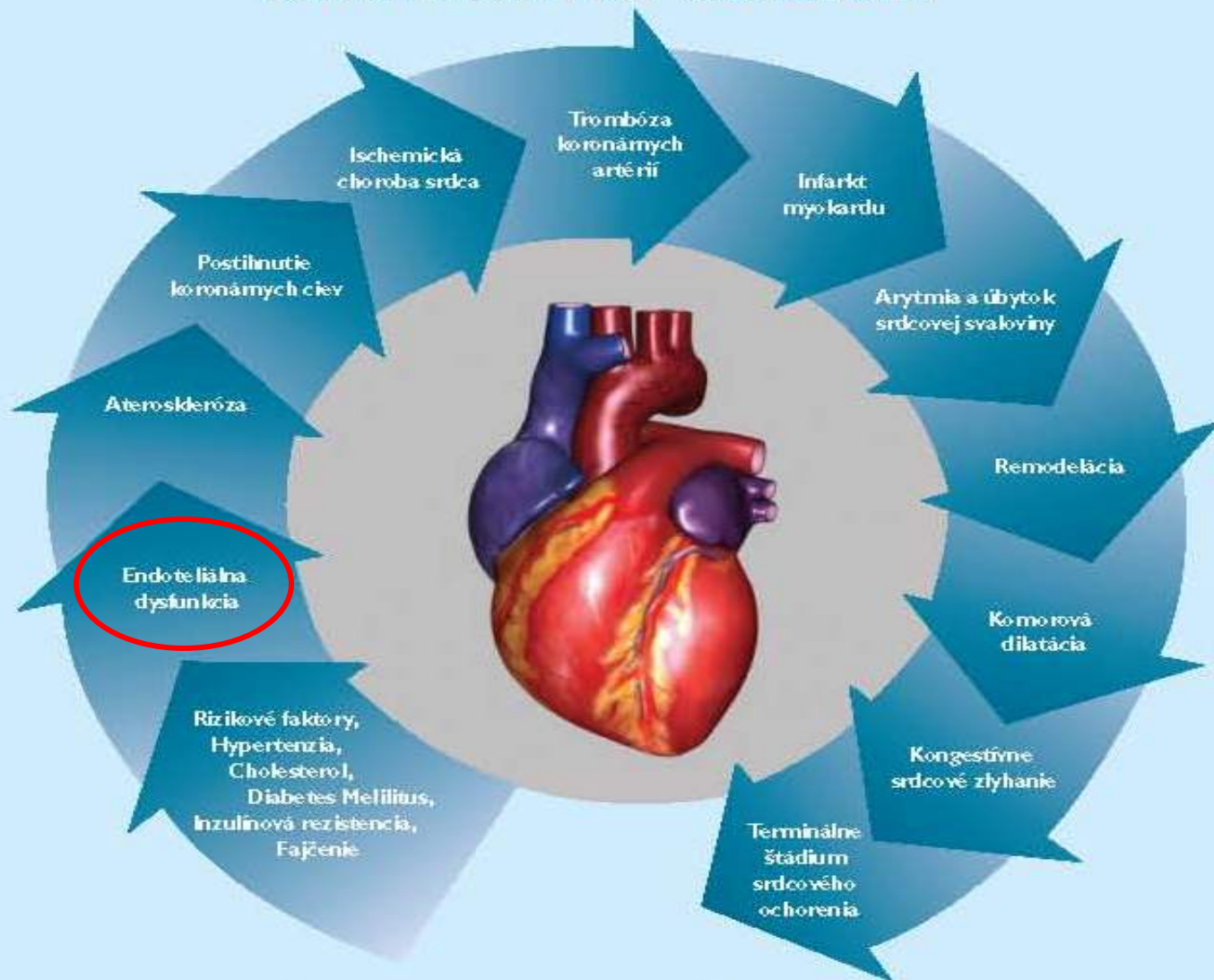
(v dôsledku starnutia, straty ochranej funkcie estrogénov a relatívnej prevahy androgénov)

- ✓ zvýšená aktivita RAAS systému
- ✓ porucha funkcie endotelu
- ✓ zvýšená senzitivita TK na príjem NaCl

- **endotelová dysfunkcia**
zvýšená citlivosť TK na NaCl

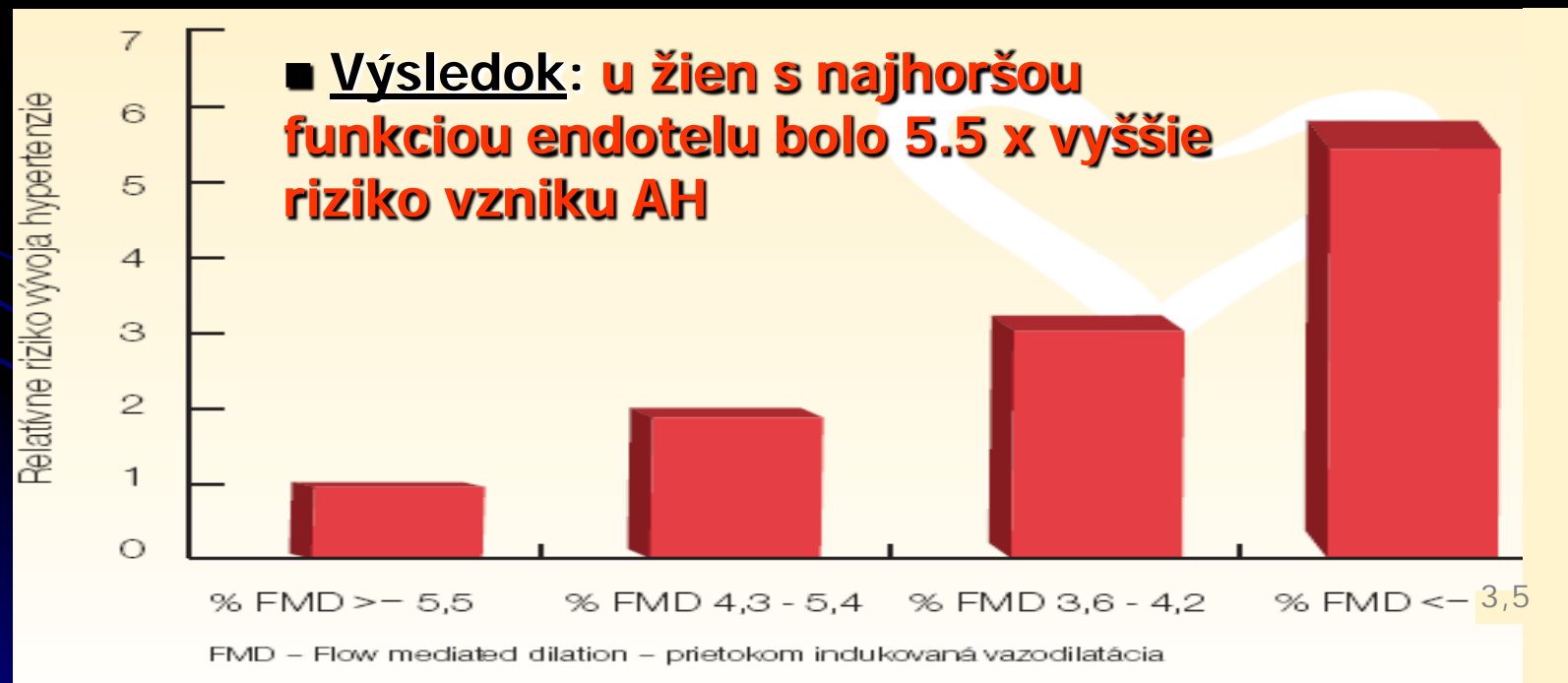
Od endotelovej dysfunkcie po srdcové zlyhanie

Kontinuum KV ochorení

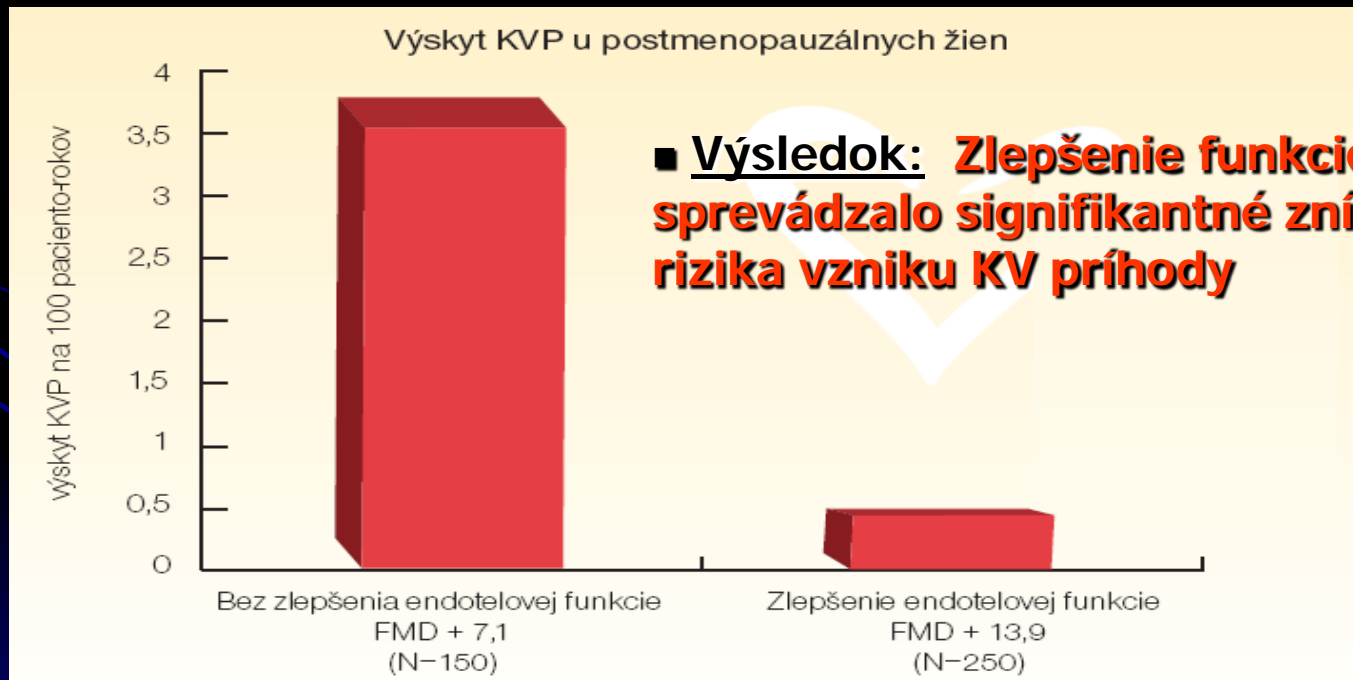
Čím horšia funkcia endotelu, tým vyššie riziko vzniku hypertenzie

- N=952 zdravých postmenopauzálnych žien
- **Cieľ:** posúdiť vzťah medzi funkciou endotelu a rizikom vzniku AH
- ∅ follow-up: $3,6 \pm 0,7$ roka

Zlepšenie funkcie endotelu redukuje výskyt KV príhod

- N=400 postmenopauzálnych žien s AH a endotelovou dysfunkciou
- **Cieľ:** výskyt KV príhod v závislosti od stupňa poruchy funkcie endotelu
- Ø folow-up: $5,5 \pm 0,8$ roka

Liečba AH a pohlavný dimorfizmus

Muži

- častejšie užívajú BB, ACE-i a CaB

Ženy

- častejšie užívajú diuretiká
- BB sú menej účinné
- viac profitujú z intenzívnejšej liečby TK a z redukcie príjmu soli
- frekventnejší výskyt nežiadúcich účinkov AH liečby

Liečba AH v postmenopauze

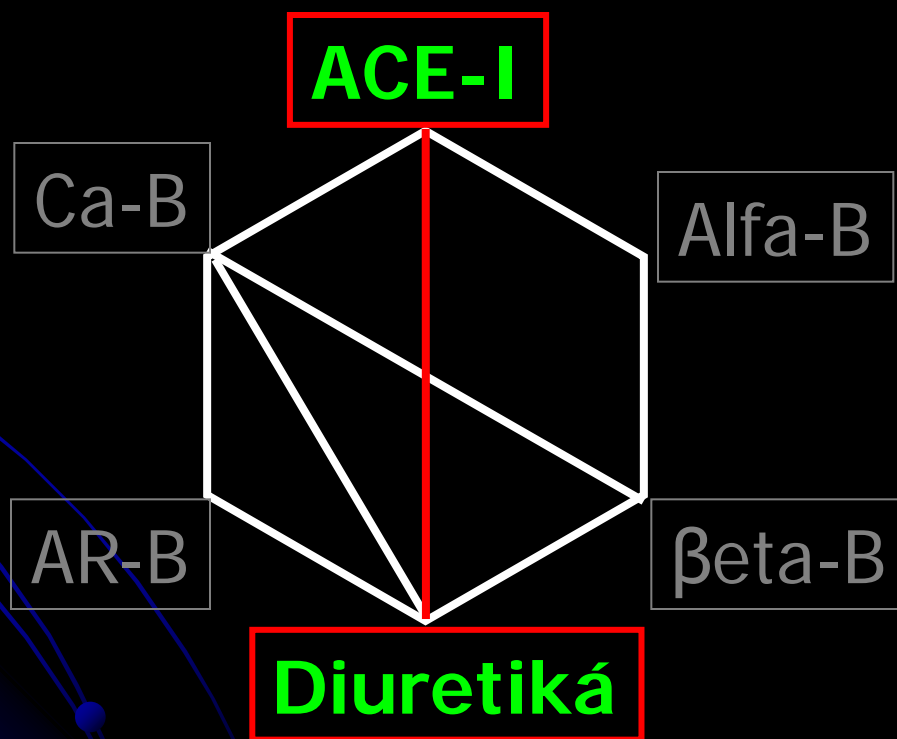
● Nefarmakologická

- ♥ redukcia hmotnosti
- ♥ nefajčiť
- ♥ znížiť príjem kuchynskej soli, tukov a jednoduchých cukrov
- ♥ zvýšiť príjem ovocia, zeleniny, rýb, hydiny, Ca a vitamínu D
- ♥ pravidelná telesná aktivita

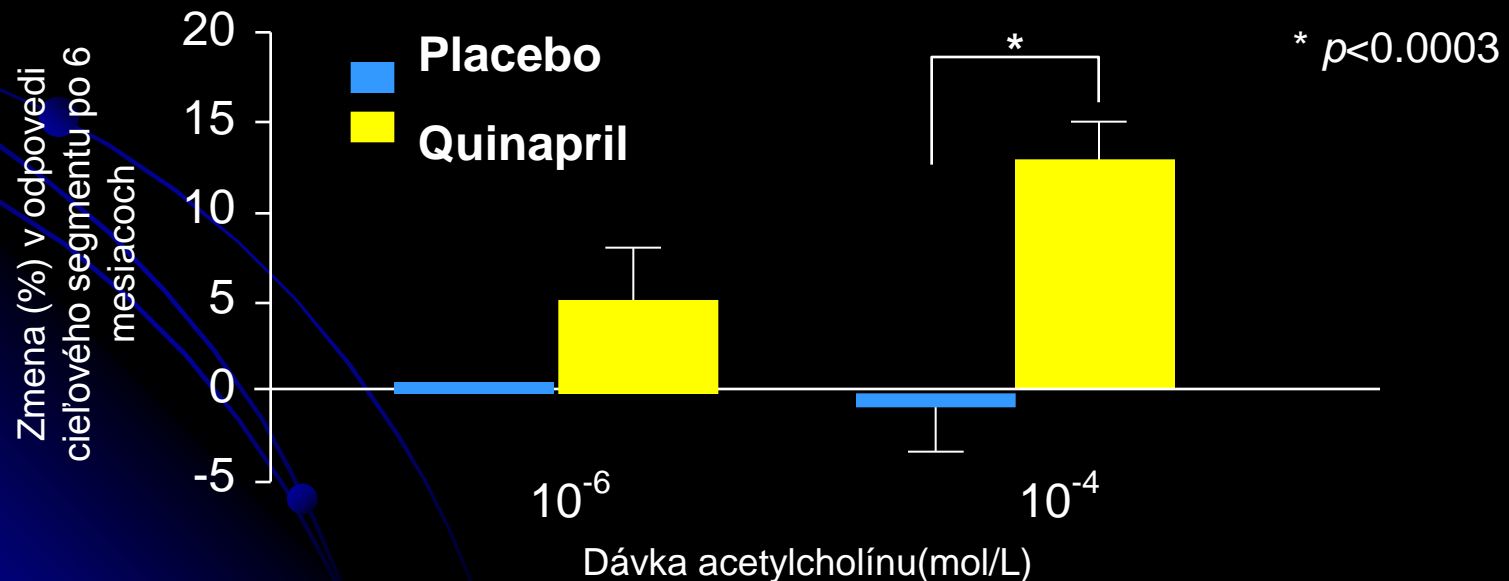
Liečba AH v postmenopauze

- Farmakologická

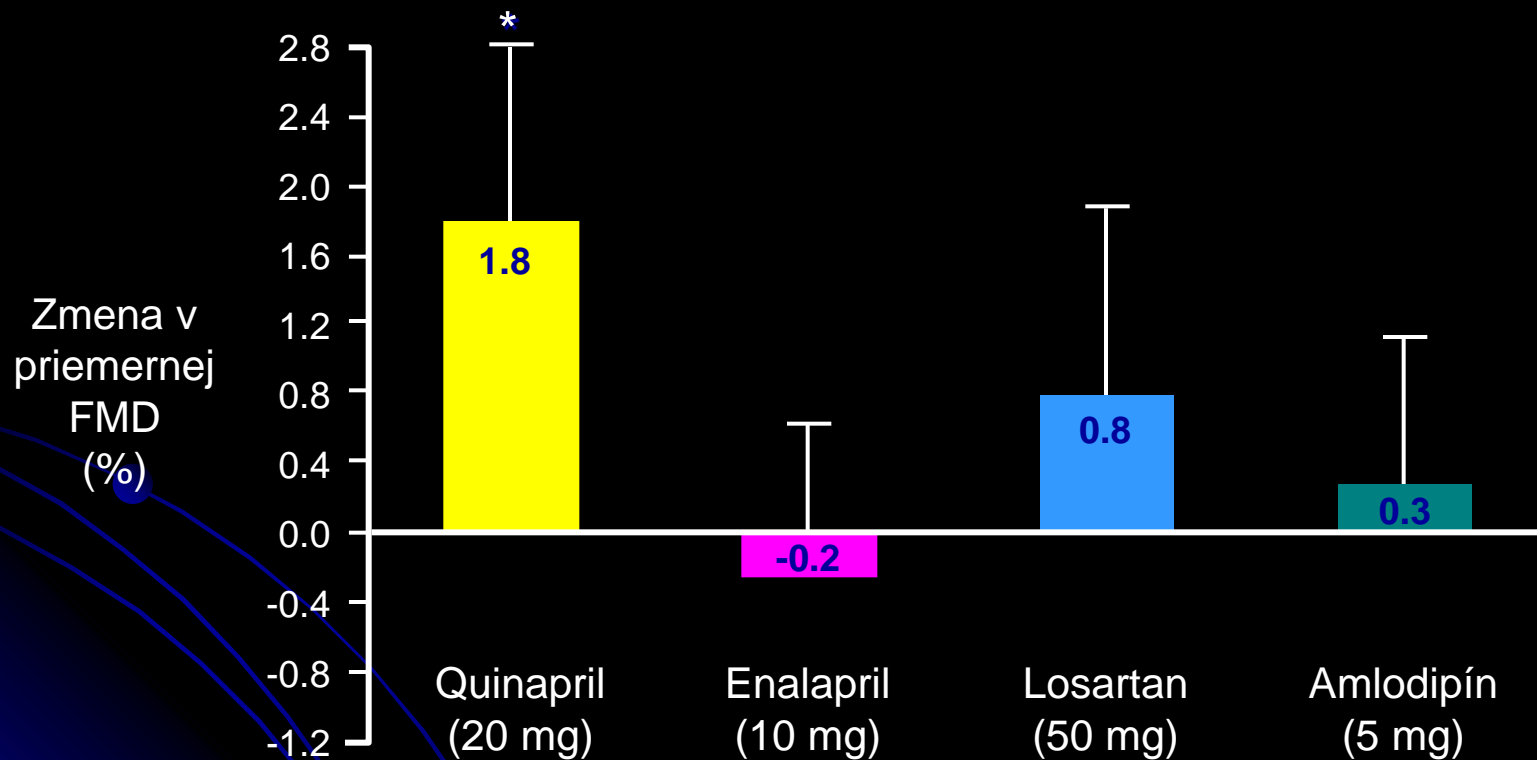
Quinapril zlepšuje funkciu endotelu

- **TREND study** (Mancini GB et al. *Circulation* 1996;94:258-65)
- **Výsledok:** Quinapril zabránil vazokonstrikcii koronárnych ciev vyvolanej podaním acetylcholínu i.v. a naopak zlepšil ich schopnosť vazodilatácie.

- **BANFF study** (Anderson et al. JACC 2000;35:60-6)
- Výsledok: **Iba Quinapril** signifikantne zlepšil funkciu endotelu (FMD) u pacientov s ICHS.

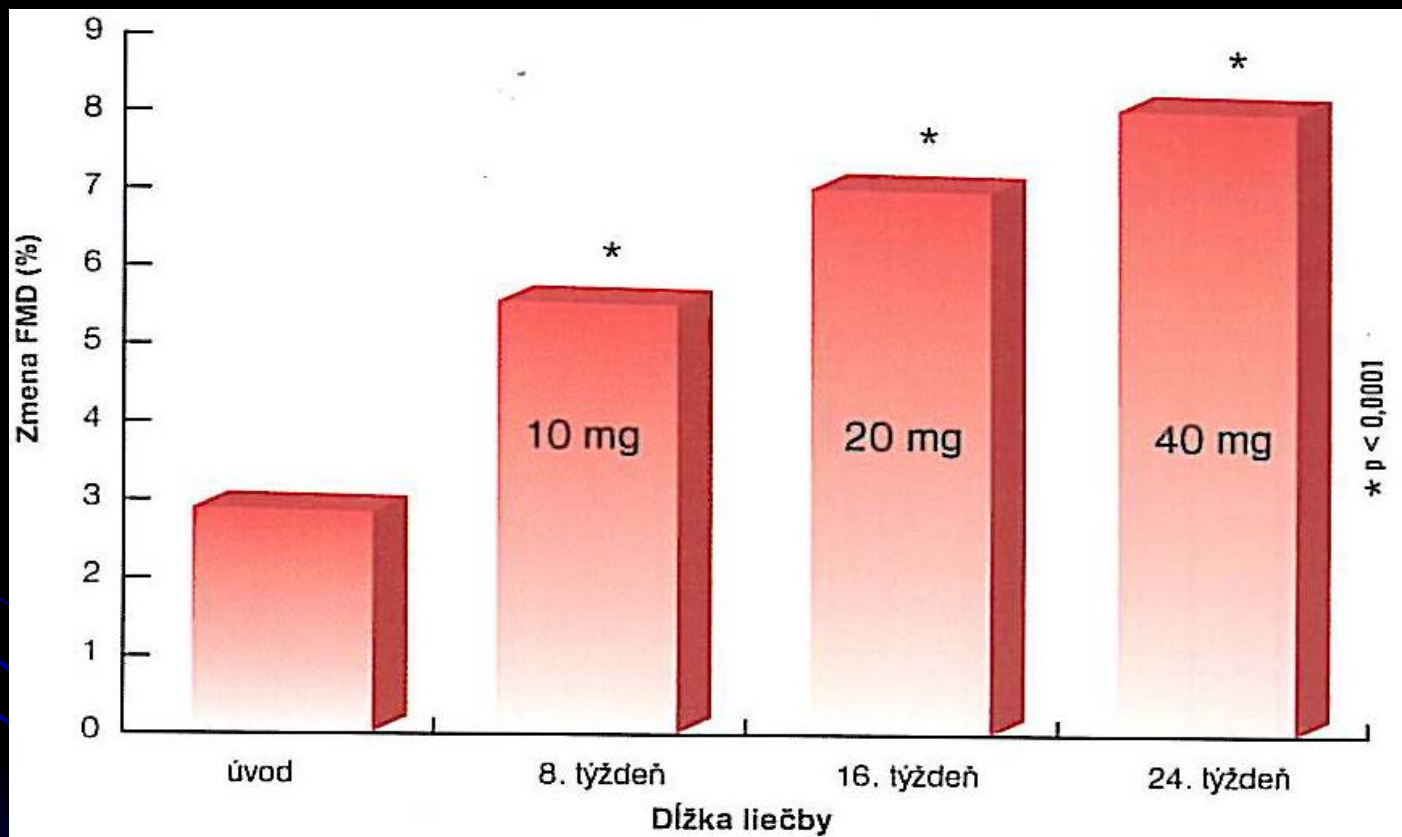

Na začiatku štúdie mali pacienti FMD $7.3 \pm 0.6\%$

* $p < 0.02$ vs. baseline; FMD=flow-mediated dilation

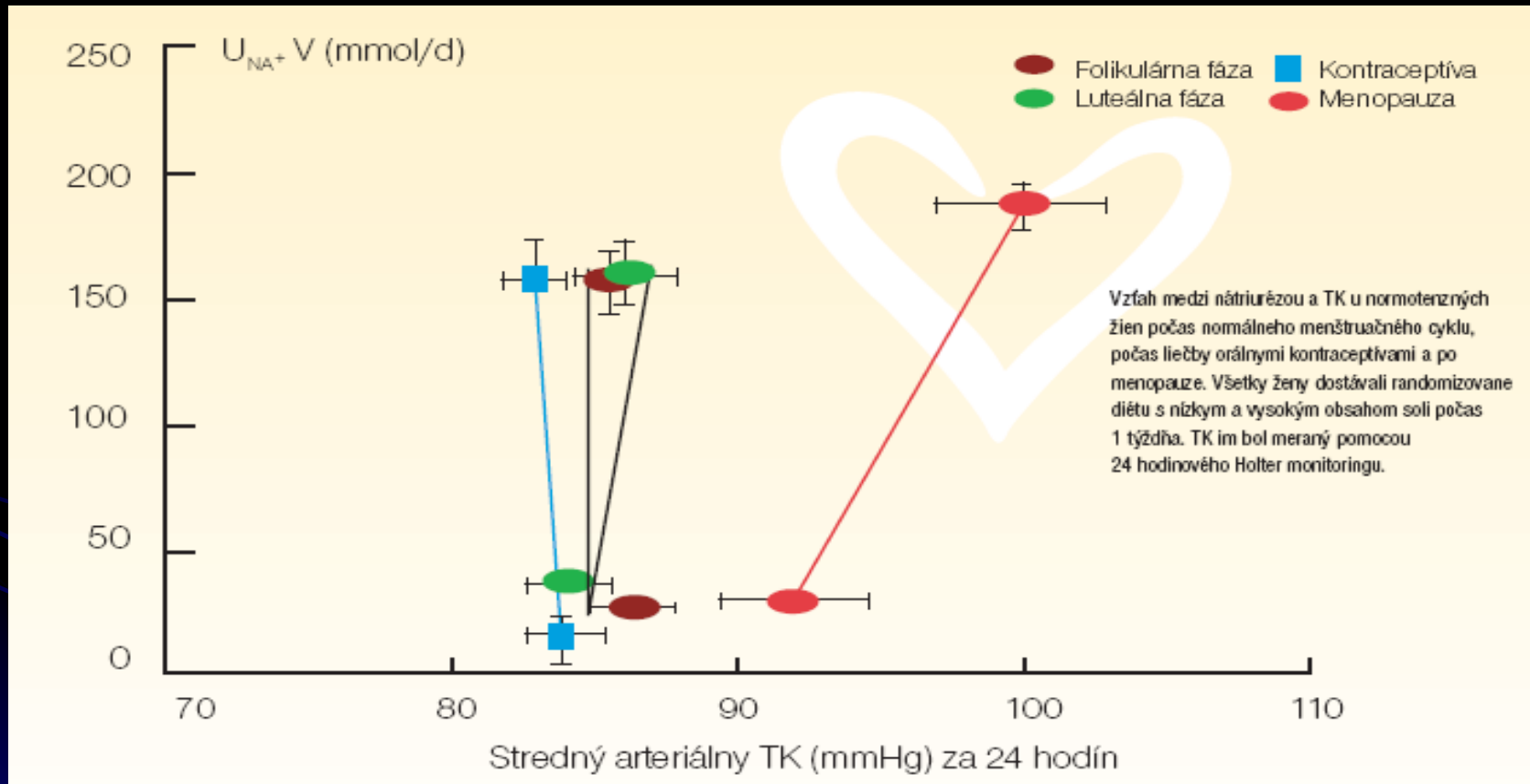
Quinapril v liečbe AH po menopauze – zlepšenie funkcie endotelu

Farkas K, et al. *Kidney Blood Press Res* 2008;31:226-233

Výsledok: Quinapril významne zlepšil porušenú funkciu endotelu (FMD) vo všetkých dávkach u PMŽ. Dokázalo sa, že čím vyššia dávka sa použila, tým viac sa zlepšila FMD.

Hypertenzia u žien po menopauze je NaCl senzitívna

Vyšší príjem NaCl viedol v období menopauzy k vzostupu stredného TK

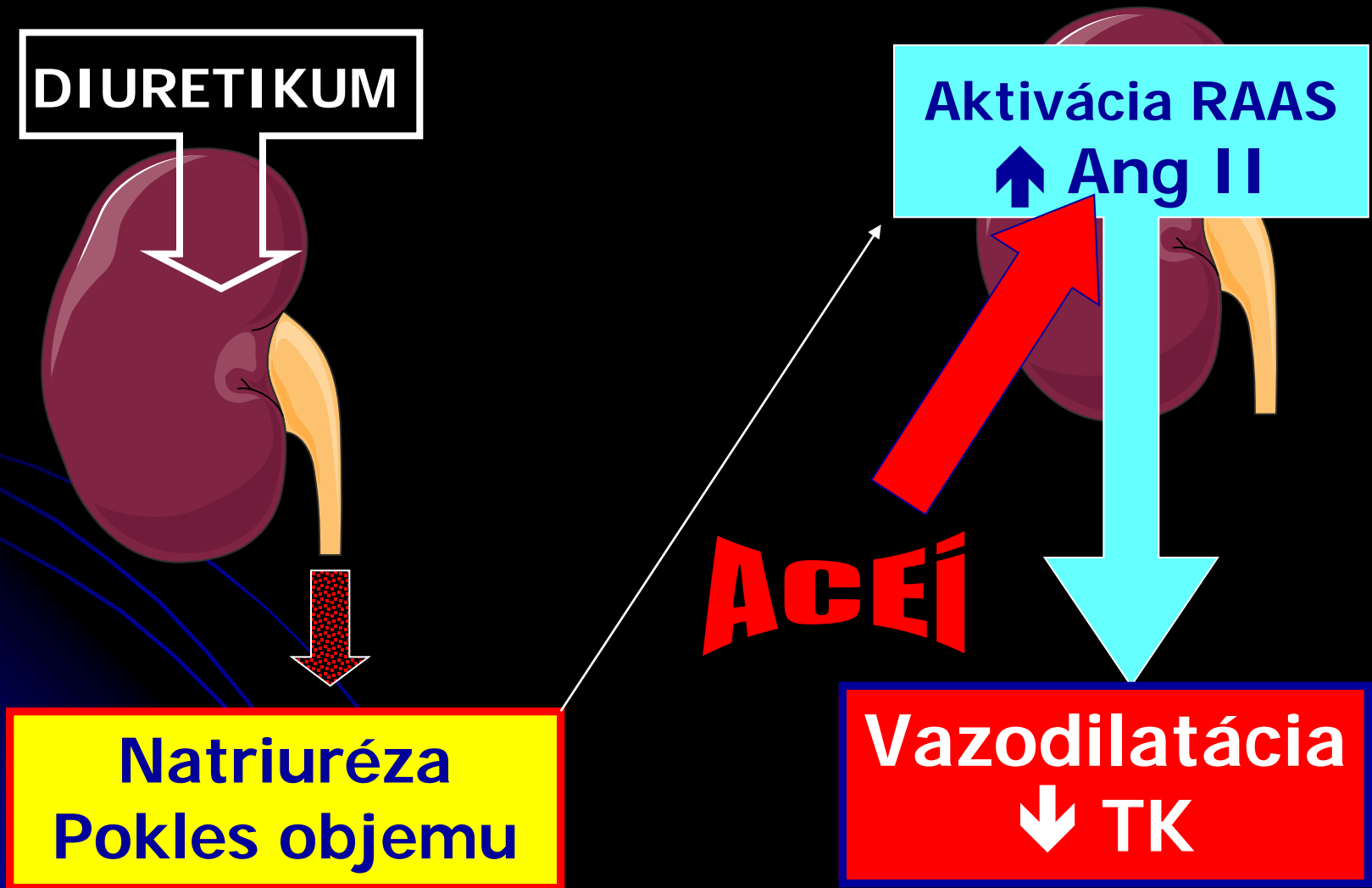
HCTZ a medicína dôkazov

- V roku 2009 bola publikovaná metaanalýza hodnotiaceho použitia diuretík v kombinovanej liečbe hypertenzie
- 53 randomizovaných dvojzložkových, slepych a bezpečných štúdií
- 15 129 hypertonikov
- Ø vstupný SBP 160 mmHg pri liečbe prvým antihypertenzívom
- HCTZ bol účinný v 49/53 štúdiách (92%)

HCTZ je účinný a bezpečný

Chen JMH, Heran BS, Wright JM. Blood pressure lowering efficacy of diuretics as second-line therapy for primary hypertension. Cochrane Database of Systematic Reviews 2009, Issue 4.

Synergický efekt kombinácie ACEi + diuretikum: inhibícia kontraregulačných mechanizmov

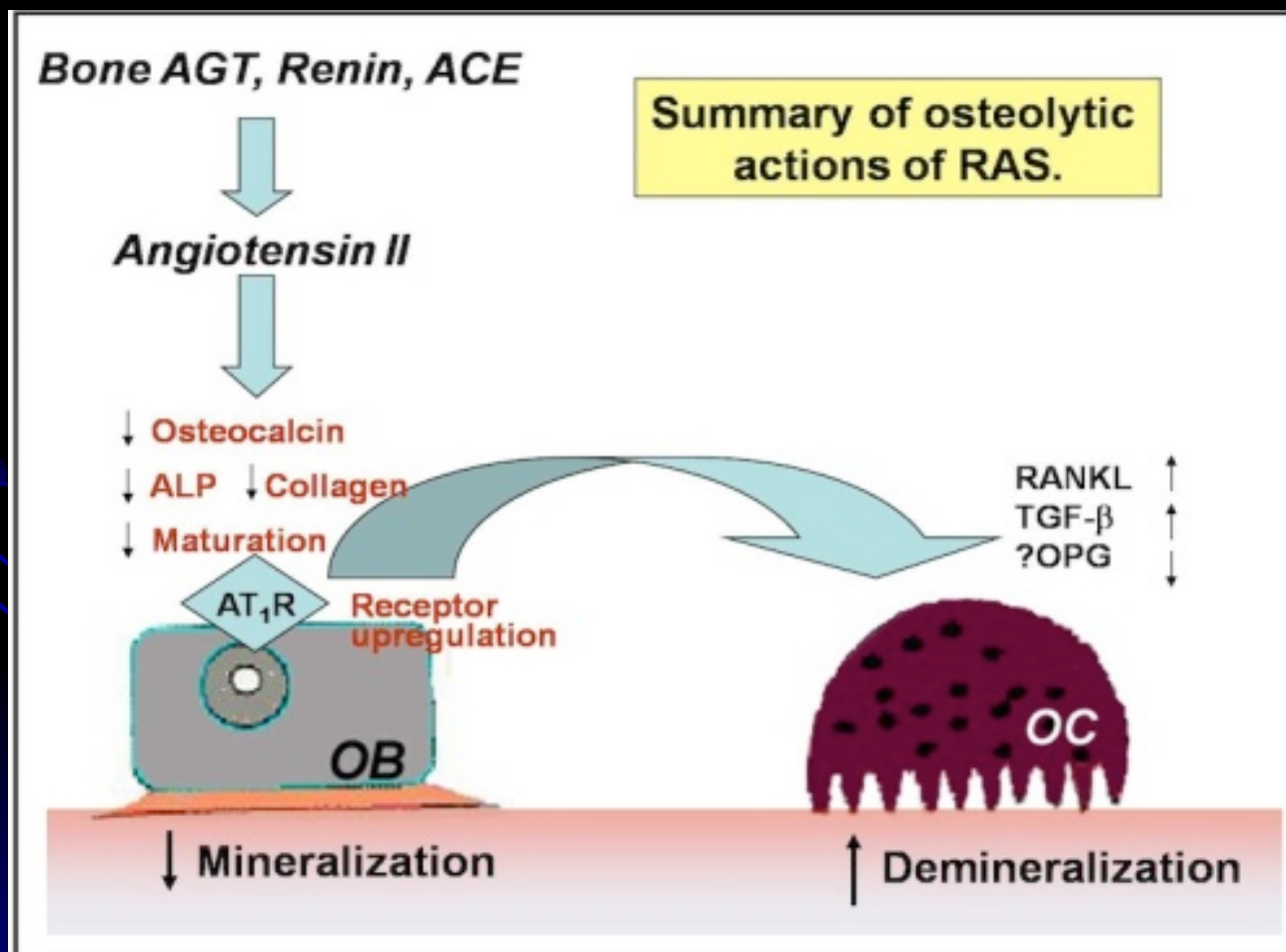
HCHT a osteoporóza

- HCHT priaznivo ovplyvňuje metabolizmus Ca
- znižuje vylučovanie vápnika v obličkách
- zvyšuje hustotu kostí

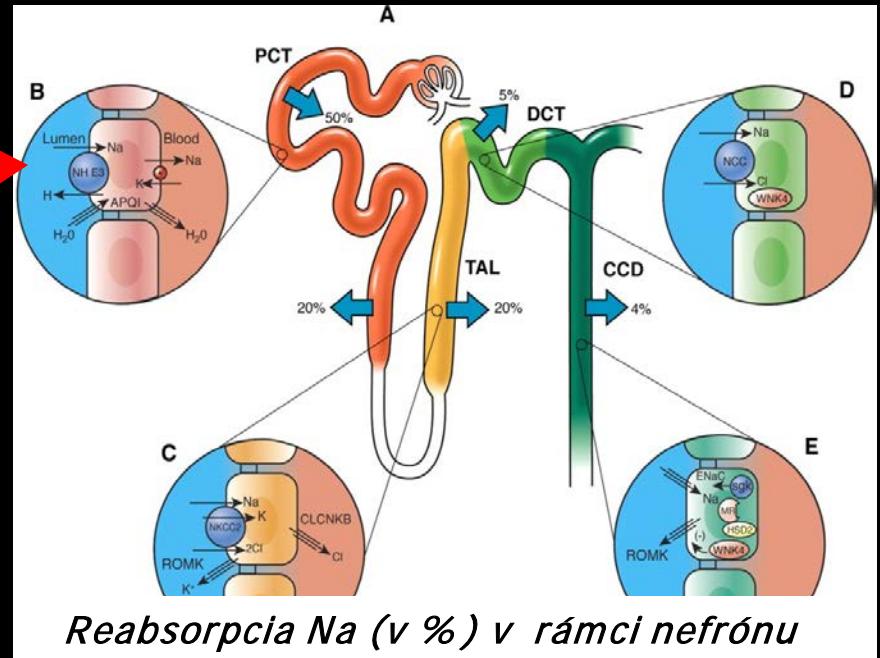
Hypertenzia a osteoporóza – dve zdanlivo nesúvisiace diagnózy

- ↑ aktivita RAAS vedie k demineralizácii kosti

□ hypertenzia akceleruje hyperkalciúriu

- ↓ reabsorpcia Na^+ (↑ vylučovanie močom) prostredníctvom NHE3 v proximálnom tubule zároveň spôsobuje ↓ reabsorpciu Ca^{++} (↑ vylučovanie močom)
- ↑ príjem NaCl tento mechanizmus akceleruje → ↑ riziko osteoporózy

J Endocrinol Invest. 2009;32(4 Suppl):15-20.

Salt intake, hypertension, and osteoporosis.

Caudarella R, Vescini F, Rizzoli E, Francucci CM.

GVM Hospitals of Care and Research, Cotignolo

Am J Physiol Renal Physiol. 2012 Apr;302(8):F943-56. Epub 2011 Sep 21.

The epithelial sodium/proton exchanger, NHE3, is necessary for renal and intestinal calcium (re)absorption.

Pan W, Borovac J, Spicer Z, Hoenderop JG, Bindels RJ, Shull GE, Doschak MR, Cordat E, Alexander RT.

Division of Nephrology, Department of Pediatrics, University of Alberta, Edmonton, AB, Canada.

Záver

- Pohlavný dimorfizmus sa uplatňuje aj pri AH
- Liečba AH by mala zohľadňovať pohlavie pacienta

Quinapril + HCTZ

u žien po menopauze

- Redukuje výskyt KV príhod (Quinapril zlepšuje funkciu endotelu)
- Diuretický účinok HCTZ je výhodný pri soľ senzitívnej AH
- V dávke 12,5 mg HCTZ nemá diabetogénny efekt
- Kombinácia quinapril + HCTZ udržiava homeostázu vnútorného prostredia (kaliémiu)
- Znižuje riziko osteoporózy pri dlhodobom užívaní

